

23.3.2022

KUULUTUS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) kuuluttaa kaivoslain (10.6.2011/621) perusteella 23.3.2022 kullanhuhdontalupaa koskevan päätöksen.

Hakija: Heikki Kallio-Mannila

Lupatunnus: HL2021:0001

Alueen sijainti: Inarin kunta, Selperinoja, 6,9 ha

Päätökseen saa kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Päätös katsotaan tulleen tiedoksi saaduksi seitsemän (7) päivän kuluessa päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaika päättyy 29.4.2022.

Päätöksen liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä. Kuulutus ja päätös ovat nähtävänä 23.3.2022 – 29.4.2022 Tukesin verkkosivuilla osoitteessa <https://tukes.fi/paatokset-ja-kuulutukset/kullanhuhdontaluvat>

Lisätietoja

kaivosasiat@tukes.fi tai puh. 029 5052 000

Kuulutettu 23.3.2022

Pidetään nähtävänä 29.4.2022 asti

Heikki Kallio-Mannila

PÄÄTÖS KULLANHUHDONTALUVAN MYÖNTÄMISESTÄ

Kullanhuuhdentalupahakemus

Hakija: Heikki Kallio-Mannila
Vireilletulopvm: 3.1.2021
Etuoikeuspvm: 3.1.2021
Hakemuksen tarkoitus: Kullanhuuhdonta valtion omistamalla alueella.
Kaivoslain (621/2011) 22 §:n mukaan kullanhuuhdontaan valtion omistamalla alueella on oltava kaivosviranomaisen lupa.

PÄÄTÖS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto myöntää kaivoslain (621/2011) nojalla hakijalle kullanhuuhdentaluvan lupatunnuksella HL2021:0001 hakemuksen mukaisesti.
Perustelut: Hakija on osoittanut, että kaivoslaissa (621/2011) säädetty edellytykset täyttyvät eikä kaivosviranomaisen selvityksen (liite 3) perusteella luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä.
Kaivoslaki (621/2011) 45 § ja 50 §.

Kullanhuuhdentaluvan haltijalla on tässä luvassa mainitulla kullanhuuhdonta-alueella yksinoikeus etsiä ja kartoittaa maaperässä esiintyvää kultaa, ottaa talteen ja hyödyntää maaperässä esiintyvää kultaa huuhtomalla sekä ottaa talteen ja hyödyntää huuhtonnan sivutuotteena irtomaasta löytyvät platinahiput sekä jalo- ja korukivet.

Kullanhuuhdonta-alueen tiedot

Pinta-ala: 6,9 ha
Alueen nimi: Jääräpää
Sijainti: Inari, Selperinoja, Metsähallituksen hallinnoima valtionmaa, Hammastunturin erämaa-alue. Alueen sijainti ja rajat ilmenevät tämän päätöksen liitetystä kartasta (liite 2).

Päätöksen täytäntöönpano

Kullanhuuhdentalupaan perustuvat toimenpiteet saa aloittaa, kun siihen oikeuttava lupapäätös on lainvoimainen ja luvassa määrätty vakuus on asetettu. Jos kullanhuuhdentalupaan perustuvat toimenpiteet edellyttävät muualla lainsäädännössä vaadittua lupaa, saa toimenpiteen kuitenkin aloittaa vasta, kun asianomainen lupapäätös on lainvoimainen tai toiminnan aloittamiseen on saatu oikeus asiassa toimivaltaiselta viranomaiselta.

Lupamääräykset

Päätöksen voimassaolo:

Kullanhuuhdonta-lupa on voimassa neljä (4) vuotta päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Perustelut: Hakemuksen mukaisesti. Luvan voimassaoloaika on lain sallima enimmäisaika luvan voimassaololle, koska kullanhuuhdonnan ei katsota aiheuttavan yleiselle tai yksityiselle edulle sellaista vahinkoa tai haittaa, että luvan voimassaoloaika olisi lyhennettävä.

Menetelmät:

Tämä lupa oikeuttaa koneellisen kullankaivuun suorittamiseen lupa-alueella. Vuotuinen kaivumäärä on enintään 3000 m³ ja toiminta tulee rajoittaa vuosittain 15.5.–30.9. väliselle ajalle. Luvan mukaiseen toimintaan tarvitaan lisäksi ympäristösuojelulain mukainen lupa tai ilmoitus.

Perustelut: Hakemuksen mukaisesti. Toiminnan rajoittamisella vähennetään vaikutuksia lupa-alueeseen, sen ympäristöön ja mahdolliseen muuhun toimintaan.

Kullanhuuhdonta-alueen kunnossapito

Kullanhuuhdonta on rajoitettava välttämättömiin toimenpiteisiin. Kullanhuuhdonta-luvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kullanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle, olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle, merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luontoesiintymien olennaista vahingoittumista, merkittävää maisemallista haittaa tai muille lähistöllä olevien alueiden käyttötärpeille haittaa tai vahinkoa eikä vahinkoa alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaille rakennuksille ja niiden pihapiirille. Kullanhuuhdonta-luvan haltijan on pidettävä kullanhuuhdonta-alue sellaisessa kunnossa, että se jatkuvasti täyttää turvallisuuden vaatimukset eikä haitallisia ympäristövaikutuksia aiheudu.

Metsähallituksen ja Saamelaismuseo Siidan lausunnoissa mainittu, alueella sijaitseva muinaismuistolaila (295/1963) suojeltu kiinteä muinaisjäänös tulee rajata toiminnan ulkopuolelle.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 24 §.

Poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentäminen

Kullanhuuhdonta-luvan haltijan on estettävä porojen joutuminen jyrkkäreunaisiin kaivukuoppiin ja merkittävä tai luiskattava kaivannot siten, ettei niistä aiheudu vaaraa alueella liikkuville. Lupa-alueelle ei saa viritä puiden väliin naruja tai muuta vastaavaa, joka voi aiheuttaa vaaratilanteita alueella mahdollisesti liikkuville. Lisäksi myös kullanhuuhdonnan tarvikkeet on varastoitava alueelle siten, että niistä ei aiheudu poronhoidolle haittaa.

Perustelut: Alue kuuluu Ivalon paliskunnan alueeseen. Lupamääräyksessä mainituilla toimenpiteillä vähennetään kullanhuuhdonnasta poronhoidolle

aiheutuvia haittoja erityisellä poronhoitoalueella. Myös tämän luvan muissa lupamääräyksissä kielletään olennaisen haitan aiheuttaminen muille elinkeinoille sekä määrätään aiheutuneiden vahinkojen ja haittojen korvaamisesta. Alueella ei selvitysten (liite 3.) ja saatujen lausuntojen perusteella ole erityisiä porotalouden rakenteita.

Saamelais- ja koltta-asioihin liittyvät määräykset

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on huolehdittava, ettei toiminnasta yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa aiheudu sellaista haittaa, joka olennaisesti heikentäisi edellytyksiä harjoittaa saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria. Mikäli olennaista haittaa aiheutuu, toiminta on keskeytettävä ja aiheutunut haitta korjattava välittömästi.

Perustelut: Alue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella. Annetuissa lausunnoissa esiin tulleet saamelaiselinkeinojen harjoittamiseen ja saamelaiskulttuurin ylläpitämiseen liittyvät yksilöidyt asiat on otettu huomioon tämän luvan lupamääräyksissä, erityisesti saamelaiskulttuurin kannalta tärkeänä pidettävään poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset on huomioitu lupamääräyksessä poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi.

Kullanhuuhdonta koskeva selvitysvelvollisuus

Kullanhuuhdontaluvan haltijan tulee vuosittain toimittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle selvitys talteen otetun kullan ja käsittelyn irtomaan määrästä sekä rakentamisesta kultanhuuhdonta-alueella ja muusta alueen käytöstä.

Selvityksen tulee sisältää:

- 1) talteen otetun kullan määrä grammoina
- 2) käsittelyn irtomaan määrä irtokuutiometreinä
- 3) käytetyt tutkimus- ja työmenetelmät
- 4) kultanhuuhdonta-alueella työskentelevien henkilöiden määrä henkilötyöpäivinä
- 5) työskentelyaika kultanhuuhdonta-alueella
- 6) tehdyt maisemointi- ja jätehuoltotoimenpiteet

Selvitys on jätettävä kaivukautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 28 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 9 §.

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma ja sen noudattaminen

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on noudatettava viranomaiselle toimittamaansa kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 25 §. Kullanhuuhtoja on velvollinen huolehtimaan maa- ja kivennaisjätteen synnyn ehkäisemisestä, sen haitallisuuden vähentämisestä sekä jätteen hyödyntämisestä tai käsittelemisestä.

Vakuus

Kullanhuuhdentaluvan haltijan on asetettava 1200 € suuruinen pankkitalletusvakuus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta aiheutuneen vahingon ja haitan korvaamista sekä kaivoslain mukaisten jälkitoimenpiteiden suorittamista varten. Tämä vakuus koskee lapiokaivuuta, mikäli siirrytään konekaivuuseen ja kaivumäärää nostetaan, vakuutta tulee korottaa alle 500 m³ kaivumäärällä 2500 euroon ja 3000 m³ kaivumäärällä 3500 euroon.

Vakuus tulee asettaa ja siihen liittyvät dokumentit toimittaa kaivosviranomaiselle ennen toiminnan aloittamista.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 107 § ja 110 §

Vakuus määräytyy kaivumenetelmän, määrän ja alueen ominaisuuksien perusteella. Alueella harjoitetaan konekaivua vuosittaisen käsiteltävän maamäärän ollessa enintään 3000 m³. Alue on helposti saavutettavissa.

Ilmoitus kullanhuuhdonta-alueen maastotöistä

Kullanhuuhdentaluvan haltijan on ilmoitettava etukäteen kirjallisesti alueen hallinnasta vastaavalle Metsähallitukselle sekä alueen paliskunnalle ja saamelaiskäräjille kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa. Maastotöitä koskevassa ilmoituksesta on käytävä ilmi:

- 1) töistä vastaavan henkilön nimi sekä yhteystiedot;
- 2) arvioitu maastotöiden aloitusajankohta ja kesto;
- 3) tarkempi selvitys, mitä maastotöitä tehdään sekä mitä työmenetelmiä ja koneita käytetään;
- 4) arvio toimenpiteiden määrästä;
- 5) alueella työskentelevien henkilöiden lukumäärä;
- 6) arvio maastotöiden vaikutuksista ympäristöön;
- 7) tarvittaessa selvitys muista seikoista, joilla voi olla merkitystä.

Maastotöitä koskevaan ilmoitukseen on liitettävä kartta, johon on merkitty alue, jolla maastotöitä tullaan tekemään. Ilmoitus on tehtävä viimeistään kuukautta ennen maastotöihin ryhtymistä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 27 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 7 §.

Jälkitoimenpiteet

Kun kullanhuuhdentalupa on rauennut tai peruutettu, on kullanhuuhdentaluvan haltijan saatettava kullanhuuhdonta-alue välittömästi yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, poistettava rakennukset ja rakennelmat sekä laitteet, huolehdittava alueen kunnostamisesta ja siistimisestä sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen ja maisemallisesti tyydyttävään tilaan. Kullanhuuhdentaluvan haltijan on tehtävä viipymättä kirjallinen ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ja Metsähallitukselle, kun edellä mainitut toimenpiteet on saatettu loppuun. Ilmoitus on kuitenkin tehtävä viimeistään vuoden kuluttua luvan

raukeamisesta tai peruuttamisesta. Ilmoituksen tulee sisältää tieto jälkitoimenpiteiden päättymispäivästä sekä kuvaus toteutetuista jälkitoimenpiteistä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 29 §.

Korvaus alueen hallinnasta vastaavalle viranomaiselle

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on suoritettava Metsähallitukselle vuotuista korvausta 50 euroa hehtaarilta. Kullanhuuhdontakorvaus on ensimmäiseltä vuodelta maksettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun kullanhuuhdontalupa on tullut lainvoimaiseksi tai kaivosviranomaisen on antanut määräyksen päätöksen täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta. Seuraavina vuosina korvaus on maksettava viimeistään 15 päivänä maaliskuuta.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 102 §.

Vahinkojen ja haittojen korvaaminen kullanhuuhdonta-alueella

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on korvattava kullanhuuhdonta-alueella tapahtuvasta kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta aiheutuneet vahingot ja haitat, jollei jonkin toimenpiteen osalta korvauksesta toisin säädetä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 103 §.

Luvan muuttaminen

Mikäli kullanhuuhdonta koskevien toimenpiteiden määrässä, laadussa tai aikataulussa tapahtuu sellainen muutos, että lupamääräyksiä on tarpeen tarkistaa, on luvanhaltijan haettava kullanhuuhdontaluvan muuttamista kaivosviranomaiselta.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 69 §.

Luvan jatkaminen

Mikäli luvan voimassaoloa halutaan jatkaa, tulee hakemus luvan voimassaolon jatkamiseksi toimittaa kaivosviranomaiselle viimeistään kaksi kuukautta ennen luvan voimassaolon päättymistä. Hakemukseen tulee liittää lupaharkinnan kannalta tarpeelliset ja luotettavat selvitykset alueella harjoitetun toiminnasta ja siitä, että alueella on edelleen edellytyksiä löytää kultaa.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 66 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 27 §.

Rakentaminen

Alueelle ei saa rakentaa kaivoslain mukaisia rakennelmia.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 26 §

Hakemuksen mukaisesti. Hakemuksessa ei ole haettu lupaa rakennelmille.

Maastoliikenne

Kullanhuudonta-alueella ja sen ulkopuolella tapahtuva maastoliikenne edellyttää maastoliikennelain mukaisen luvan maanomistajalta.

Perustelut: Maastoliikennelaki (1710/1995) 2 luku 4§.

Lupahakemuksen käsittely

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tiedottanut hakemuksesta kuuluttamalla sitä 8.11.2021-15.12.2021. Lausunnot ja mielipiteet on tullut toimittaa viimeistään 15.12.2021.

Lausuntopyynnöt ja lausunnot hakemuksesta

Hakemuksesta on lähetetty lausuntopyynnöt ja saatu lausunnot seuraavasti:

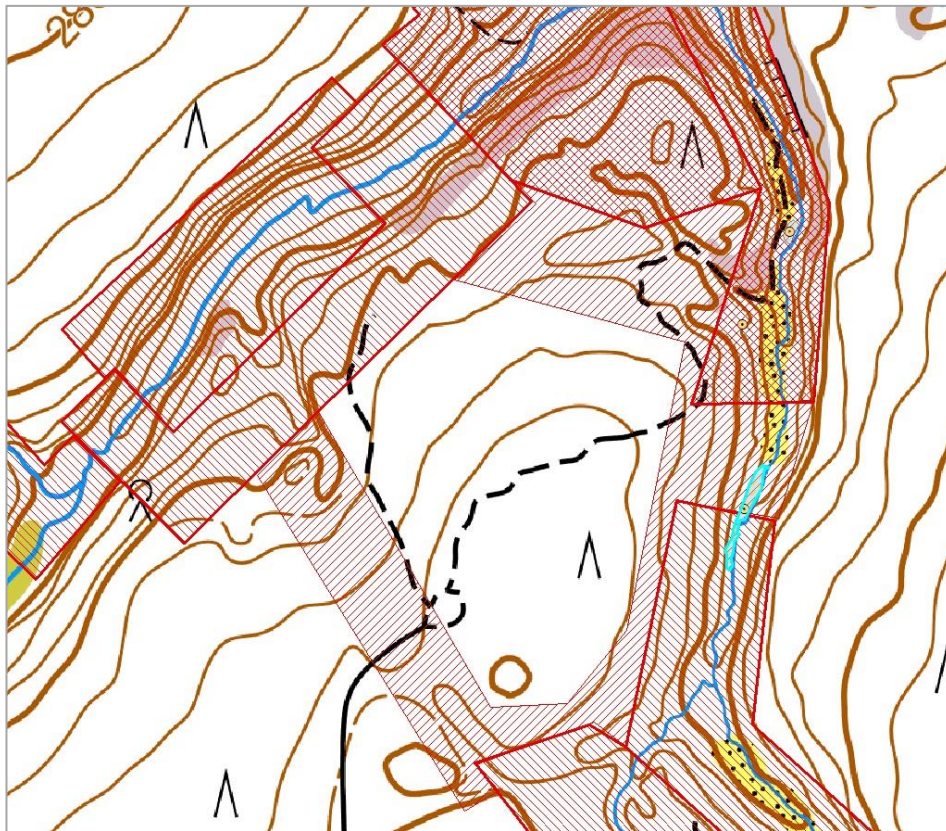
- 1) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Ivalon paliskunnalle 8.11.2021
Ivalon paliskunta ei ole antanut lausuntoaan hakemuksesta.
- 2) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Metsähallitukselle 8.11.2021
Metsähallituksen lausunto 9.12.2021

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt Metsähallitukselta lausuntoa koskien Heikki Kallio-Mannilan kullanhuudontalupahakemusta HL2021:0001. Haettu alue sijaitsee Zellberginojalla, Hammastunturin erämaa-alueella Inarin kunnassa.

Haetulta alueelta ei tällä hetkellä tunneta uhanalaisten eläin- ja kasvilajien tai luontodirektiivilajien esiintymiä Metsähallituksen LajiGis- tai Suomen Lajitietokeskuksen laji.fi-tietokannoissa.

Hakemusalueella on Luontopalvelujen suorittamassa arkeologisessa inventoinnissa kesällä 2021 dokumentoitu muinaismuistolain (295/1963) rauhoittama kiinteä muinaisjäänös, kohde Zellberginojan kenttä länsi. Kohde sijaitsee Zellberginojan länsipuolella, ojan ja rinteen välisellä alueella. Kyseessä on 1870-luvulla ajoittuva kullanhuudonta-alueen jäännös. Alueella on kullanhuudonnassa syntynyt rakka, patorakennelma, kivilatomuksia, jotka ovat toimineet tukina ränneille sekä kullankaivuukuoppia. Dokumentoitu kultakenttä on arkistolähteiden perusteella kuulunut Samuel Korvaselle. Valtausalue 20 alueella on merkitty hänelle vuonna 1870. Korvasella on ollut valtaus myös vuosina 1881–1883.

Metsähallitus esittää lupa-alueen rajaamista muinaisjäänösalueen ulkopuolelle, jotta kohteen säilyminen voidaan turvata. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa kiinteän muinaisjäänöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Kohdetta ei ole vielä merkitty muinaisjäänösrekisteriin, sillä inventointiraportti on vielä kesken. Liitteenä (zip) kohteen rajausta shape-muodossa, ja kartta, johon kohteen rajausta on merkitty turkoosilla.

Kuvaliite, alueella olevan kiinteän muinaisjännöksen sijainti.

Alueella ei ole tunnettuja rakennusperintökohteita eikä nuorempia arkeologisia kulttuuriperintökohteita. Jos maata kaivettaessa tai muuta työtä suoritettaessa tavataan mahdollinen muinaisjännös, on työ muinaisjännöksen kohdalta heti keskeytettävä ja ilmoitettava kohde Saamelaismuseum Siidalle, joka päättää jatkotoimenpiteistä. Yli 100-vuotiaat rakennusten ja rakennelmien rauniot ja muut ihmistoiminnan jättämät jäännökset ovat kiinteitä muinaisjännöksiä. Myös muut alueella mahdollisesti olevat kulttuuriperintökohteet, kuten merkittävät nuoremmat kullankaivun historiaan liittyvät jäännökset, tulee ottaa huomioon maankäytössä niin, että niitä ei vahingoiteta.

Mikäli Tukes päätyy lupaharkinnassaan kullanhuuhtontaluvan myöntämiseen, tulee alla olevat Metsähallituksen esittämät seikat ottaa lupapäätöksessä huomioon.

Metsähallituksen kanssa on sovittava mm. seuraavista asioista:

- Pystypuiden kaataminen on kielletty. Mikäli kullanhuuhtonta-alueella on puustoa tutkimustyön esteenä, on puiden poistamisesta sovittava ennakkoon.
- Metsähallitus ei myy maapuuta polttopuuksi.
- Ajoneuvoilla liikkuminen metsäautoteiden ulkopuolella vaatii Metsähallituksen maastoliikenneluvan.

Metsähallitus pyytää Turvallisuus- ja kemikaalivirastoa muistuttamaan kaivajaa seuraavista asioista mahdollisen kullanhuuhdontaluvan myöntämisen yhteydessä:

- Kaivutoiminta tulee tapahtua siten, että alapuoliseen vesistöön ei pääse liettymistä aiheuttavaa mineraalainesta eikä ravinteita. Maa-ainesten pääsy alapuoliseen vesistöön voidaan estää riittävällä veden kierrätyksellä ja saostusaltailla.
- Kaivutyöhön liittyvä leiriytyminen ja muu toiminta tulee tapahtua kullanhuuhdontaluksen sisäpuolella.
- Kaikille rakennelmille (mainittu myös lupahakemuksessa) on hankittava etukäteen kaikki tarvittavat luvat.
- Kaivukauden päättyessä on jyrkät kaivantojen reunat luiskattava. Reunat on myös merkittävä maastoon riittävän näkyvästi. Näillä toimenpiteillä parannetaan maaston muiden käyttäjien turvallisuutta ja estetään vahinkoja.

Metsähallitus katsoo, että kullanhuuhdontaluvan saaja on kaikilta osin vastuussa Metsähallitukselle ja/tai kolmannelle osapuolelle kaivutoiminnasta mahdollisesti aiheutuvista vahingoista.

Lausuntopyynnössään Tukes pyysi samalla kaivoslain 38 §:n nojalla myös Metsähallituksen perusteltua näkemystä alueen hallinnasta vastaavana viranomaisena hakemuksen mukaisen toiminnan vaikutuksesta saamelaisien oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan huomioiden alueen läheisyydessä olevat muut vastaavat luvat ja muut maankäyttömuodot. Hallituksen esityksessä kaivoslaista todetaan, että arvioinnissa olisi lähinnä tarpeen kiinnittää huomiota saamelaiskulttuurin kannalta tärkeänä pidettävään poronhoitoon kohdistuviin vaikutuksiin.

Metsähallitus toteaa, ettei sillä ole tarvittavaa tietoa ja osaamista saamelaiskulttuurille aiheutuvien vaikutusten arviointiin. Metsähallituksen näkemyksen mukaan Saamelaiskäräjät on oikea taho arvioimaan vaikutuksia saamelaiskulttuuriin.

3) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Inarin kunnalle 8.11.2021
Inarin kunnan lausunto 10.11.2021

Hakemuksen osalta ei voimassa olevien kunnallisten kaavojen kannalta ole huomautettavaa.

4) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 8.11.2021

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto 29.11.2021

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt kaivoslain (621/2011) 37 §:n nojalla Lapin ELY-keskuksen lausuntoa yllä mainitusta Heikki Kallio-Mannilan kullanhuuhdontalupahakemuksesta.

Alue sijaitsee Inarin kunnassa, Palsinojan ja siihen laskevan Selperinojan varrella. Palsinoja laskee Ivalojokeen.

Alueen pinta-ala on n. 6,2 hehtaaria. Alueella ei ole ympäristölupaa.

Hakija varautuu 3000 m³/vuosi konekaivuuseen. Hakija aikoo hankkia ympäristöilmoitukseen perustuvan alle 500 m³ konekaivuoikeuden ja tehostaa tutkimustaan sen luvan mahdollistamana. Mikäli tulokset ovat lupaavia hakija ympäristöluvittaa tämän jälkeen kaivumääräänsä 3000 m³ per vuosi.

Lapin ELY-keskuksen lausunto

Alue sijaitsee Paatsjoen vesistöissä Palsitunturinpuron vesistöalueella 71.422. Palsinojan suuhun määritetyn purkupisteen mukainen valuma-alue on noin 4 500 hehtaaria. Valuma-alueella on tällä hetkellä 72 eri kullanhuuhdontaaluetta (lapio- sekä konekaivualueita). Näiden alueiden yhteispinta-ala on noin 360 hehtaaria.

Valtaosa alueista on keskittynyt Palsinojan uoman ja sen sivupurojen tai norojen varsille. Paikkatietotarkastelun perusteella noin 60 % Palsinojan pääuomasta on kullanhuuhdonta-alueiden sisällä. Selperinojalla vastaava osuus on noin 100 % Vaikka kullanhuuhdonta-alueiden suhteellinen osuus tarkastelualueesta on pieni, toiminnan keskittyminen uomien varteen korostaa toiminnan vaikutuksia niihin. Ympäristöluvallisia konekaivualueita on tällä hetkellä 19 kpl, joiden ympäristölupien mukainen vuotuinen kaivuumäärä voi olla enintään noin 97 000 m³.

Koneellisen kullanhuuhdonnan osalta on viime vuosina noussut esiin toiminnan yhteisvaikutusten arviointi. Oikeuskäytännössä ja esimerkiksi Lapin ELY-keskuksessa vireillä olevissa YVA-harkinta-aloitteissa tärkeimmiksi ko. toiminnan yhteisvaikutusten piirissä oleviksi toiminnoiksi on noussut poronhoito ja sitä kautta vaikutukset saamelaiskulttuuriin. Kyseessä olevan alueen toiminta, nyt Palsinojan ja Selperinojan varressa olevien alueiden toimintojen kanssa, lisää osaltaan koneellisen kullanhuuhdonnan yhteisvaikutuksia alueella. Toiminnan eri vaikutuksia voidaan kuitenkin pienentää asianmukaisilla lupamääräyksillä ja varsinkin niiden noudattamisella mm. vesienkäsittelyssä, alueiden maisemoinnilla kaivuun edetessä sekä rajatulla kaivuujalla. Toiminta ei todennäköisesti vaaranna Ivalojoelle asetettuja vesienhoidon tavoitteita. Toisaalta Palsinojan latvaalue on jo niin tehokkaasti kullanhuuhdonnan piirissä, että ainoastaan huolellisella kaivuutoiminnalla ja vesienkäsittelyllä voidaan veden laatu Palsinojassa säilyttää nykyisellä tasolla

Haettavana olevilta kullanhuuhdonta-alueilta ei ole tiedossa ympäristöhallinnon käytössä olevan lajiGis-tietojärjestelmän tai laji.fi viranomaisportaalin mukaan uhanalaisten lajien esiintymiä. ELY-keskus toteaa kuitenkin, ettei alueelta ole tehty ympäristöhallinnon toimesta uhanalaisinventointeja. Näin ollen hakemusalueella saattaa olla uhanalaisten ja direktiivilajien esiintymiä, jotka eivät ole ympäristöhallinnon tiedossa. Mikäli alueelta havaitaan edellä mainittuja lajeja, on huuhdonta-toiminta järjestettävä siten, ettei siitä aiheudu luonnonsuojelulaisissa kiellettyä seurausta, kuten lajin heikentämistä tai häviämistä eikä lajin elinympäristön heikentämistä tai tuhoutumista. Tarvittaessa laji- ja

luontotyyppiesiintymät on rajattava huuhdonta-alueen ulkopuolelle, ellei esiintymien säilymistä voida turvata muilla toimenpiteillä.

Koneellinen kullanhuudonta vaatii ympäristönsuojelulain mukaisen luvan tai ilmoitusmenettelypäätöksen ja Lapin ELY -keskus ottaa luvan hakemusvaiheessa kantaa luvan myöntämisen edellytyksiin.

Koneellista kullankaivuuta ei saa aloittaa ennen kuin ympäristönsuojelulain mukainen lupa on myönnetty ja Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on myöntänyt kullanhuudontaluvan, ja päätökset ovat lainvoimaisia tai lupa toiminnan aloittamiseen myönnetään muutoksenhausta huolimatta.

5) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Saamelaiskäräjille 8.11.2021
Saamelaiskäräjien lausunto 15.3.2022

Saamelaiskäräjät toteaa lausuntonaan, että hallinnon kapasiteetin rajoituksista johtuen Saamelaiskäräjillä ei ole mahdollisuutta laatia lupaviranomaisen pyytämää selvitystä hakemuksen mukaisen toiminnan vaikutuksista saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

6) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Saamelaismuseumo Siidalle 8.11.2021
Saamelaismuseumo Siidan lausunto 10.12.2021

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on pyytänyt Saamelaismuseumo Siidalta lausuntoa Heikki Kallio-Mannilan kullanhuudontalupahakemuksesta HL2021:0001 Jääräpää. Saamelaismuseumo Siida on saamelaisalueella toimivaltainen viranomaisen arkeologisen kulttuuriperinnön sekä rakennusperinnön ja maiseman suojelun ja hoidon suhteen.

Lupahakemusalue HL2021:0001 sijaitsee Inarin kunnassa Ristiinamoroston eli Multatunturin pohjoisosassa, osin Selperinojan (Zellberginoja) varrella. Selperinoja on Palsinojan sivuhaara, Palsinoja laskee Ivalojokeen. Lupaa haetaan neljäksi vuodeksi 6,2 ha alueelle. Alueella on tarkoitus harjoittaa koneellista kullankaivuuta ja vuosittainen kaivumäärä on 500 tai 3000 m³. Hakemuksessa on mukana kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma.

Pohjois-Lapin maakuntakaavassa lupahakemusalue on Hammastunturin erämaa-aluetta merkinnällä Se 6515. Hammastunturin erämaa-alueen kehittämisperiaatteena on, että alueen erämaaluonne säilytetään, saamelaiskulttuurin ja luontaiselinkeinojen tarpeet turvataan sekä kehitetään luonnon monipuolisen käytön edellytyksiä. Lupahakemusalue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella ja poronhoitolain 2.2 § mukaan erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella, jolla maata ei saa käyttää niin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa porotaloudelle. Alue on Ivalon paliskunnan poronhoitoaluetta.

Kulttuuriympäristö

Lupahakemusalueella on suoritettu arkeologinen inventointi kesällä 2021. Alueella on muinaismuistolaila (295/1963) suojeltu kiinteä muinaisjäänös Zellberginoja länsi (muinaisjäänösrekisteritunnus 1000042473). Se sijaitsee Selperinojan rannassa, pääosin ojan länsipuolella. Kyseessä on 1870-luvulle ajoittuva kullanhuuhdonta-alueen jäännös. Alueella on kullanhuuhdonnassa syntynyt rakka, patorakennelma, kullankaivuukuoppia sekä kivilatomuksia, jotka ovat toimineet tukina ränneille. Tietoa kohteesta on Kulttuuriympäristön palveluikkunassa: <https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000042473> Muinaisjäänöksen alue tulee rajata lupahakemusalueen ulkopuolelle.

Saamelaismuseo Siida toteaa, että muinaismuistolain (1 luku, 1 §) perusteella kiinteät muinaisjäänökset ovat rauhoitettuja muistoja Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. Ilman tämän lain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäänöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Näin ollen hakijan tulee kullanhuuhdonnassa sekä muussa alueen käytössä huomioida ja turvata muinaisjäänöskohteen säilyminen.

Mikäli lupahakemusalueelta havaitaan merkkejä muinaisen ihmisen toiminnasta, kuten tulisijoja, kivirakennelmia tai muinaisesineitä, työt on löytöpaikalla keskeytettävä ja löydöistä on ilmoitettava museoviranomaisille, tässä tapauksessa Saamelaismuseo Siidan arkeologille.

Hakijan selitys

Hakijan selitys hakemuksesta annettuihin lausuntoihin liittyen:

Hakija kiittää mahdollisuudesta antaa vastine annettuihin muistutuksiin.

Hakija kommentoi niitä seuraavasti:

Hakija toteaa, että annetuissa lausunnoissa ei olla esitetty mitään sellaista saamelaiskulttuuriin, porotalouteen tai luontoarvoihin (ml. Natura-arvot) liittyvää, mikä rajoittaisi Hakijan oikeutta saada hakemansa kullanhuuhdontalupa-alue Jääräpää.

Hakija on hakemuksessaan selvittänyt alueen luonnontilaisuutta, luontoarvoja sekä erittäin laajasti kullankaivunsa vaikutuksia saamelaisten oikeuksille harjoittaa kieltään ja kulttuuriaan.

Ainoa asia, mikä nyt esitetyn perusteella vaatii lisää selvittämistä on väitetty muinaismuisto.

Hakija ja Hakijan avustaja ovat täysin varmoja, että sekä Metsähallituksen että Saamelaismuseo Siidan lausunnossa liittyen alueella olevaan vanhaan kaivupaikkaan, on virhe.

Kaivupaikan väitetään kuuluneen S.Korvaselle ja hänellä väitetään olleen kaivupaikka nro 20 Selperillä ensin 1870 alkaen ja uudelleen 1880-83.

Hakija on aivan varma, että 1870 Selperinojan suussa ollut kaivupaikka on kuulunut oululaiselle puuseppä Petter Zellbergille. Hän kaivoi ja sai kultaa n. puoli kiloa Selperinojan suusta ja osittain Palsiojasta. Tämä ensimmäinen kaivuoikeus ei missään tapauksessa ulottunut nyt kyseessä olevalle paikalle.

Nämä Petter Zellbergin vanhat kaivuut näkyivät selvästi vielä 1970-luvulla, kun Hakija on alueella ensimmäisen kerran käynyt. Vanhemmat kaivut oli vielä silloin helppo erottaa uudempien seasta, vaikka koko alue oli kaivettu läpikotaisin uudelleen 1920-30 luvuilla.

Koko Selperinojan varsi on kaivettu läpikotaisin ja yhtenäisesti 1920-1930 luvuilla, mikä on ollut alueen historian merkittävintä aikaa. Tällöin alueella toimi sekä isoja yhtiöitä että aivan pieniä paikallisia kaivuporukoita ja kaivu on ollut hyvin laajaa.

Museoväen mainitsema valtausnumero 20 on myös virheellinen. Alkuperäinen vuoripiiri nro 20 on ollut Ivalojoen pääuoman varressa. Numerointeja myöhemmin muutettaessa numeron 20 vastinpari on nro 9, mikä sekin on ollut Ivalojoen pääuoman varressa.

Hakijan käsitys ja muistikuva nyt kyseessä olevasta kaivupaikasta on, että se on osa yhtenäistä kaivupaikkaa, mikä on syntynyt 1920-1920 luvuilla. Kun aluetta ei oltu vielä kaivettu koneella, tämä yhtenäisyys ja samankaltaisuus oli nähtävissä.

Hakijalla on oikeus saada hakemansa paikka, mikäli alueeseen ei liity kaivoslaissa mainittuja esteitä. Jos Haettua aluetta rajoitetaan ja mikäli myöhemmin selviää, että Hakijan nyt esittämät väitteet pitävät paikkansa ja että Metsähallituksen arkeologien näkemys on väärä, Hakijan oikeuksia rikotaan.

Hakija on varma siitä, että tällaisessa tilanteessa museoviranomainen ei millään lailla kantaisi vastuutaan korvaamalla Hakijalle väärän tiedon antamisesta syntyneen virheellisen päätöksen vuoksi Hakijalle syntyneet taloudelliset vahingot.

Asia ratkeaa kesällä, kun kyseessä olevaa aluetta päästään tutkimaan. Hakija esittää, että Hakijan hakemaa aluetta ei tämän vuoksi rajoiteta, vaan alueeseen määrätään käyttö ja toimintarajoitus siksi kunnes asia selviää. Jos museoviranomainen myöntää virheensä, niin Hakijalle syntyy oikeus hyödyntää tämäkin alue.

Hakija lainaa tähän saamaansa emailia kirjailija Seppo J. Partaselta, joka on parhaiten perillä alueen kultahistoriasta. Hakijan käsitys alueen kaivupaikan iästä on yhtenevä Seppo J.

Partasen kanssa. Viestissä mainitun aineiston mukaisesti Hakijan käsitys siitä, että esitetyissä muinaismuistoväitteissä on dramaattisia virheitä, on vahvistunut.

Tervehdys

Kokosin tiiviin tietopaketin Palsinojan, Palopirtinojan, Selperinojan, Louhiojan sekä Ivalojoen lähietuon kullankaivusta 1870-luvulla. Se osoittaa selvästi, että kultatouhu oli hyvin pientä aivan Palsin alajuoksua lukuun ottamatta.

Tietoa kertyi toki paljon enemmänkin ja ehkä saan näistä aikaan jutun Palsinojan kultahistoriasta kultahippuun, Prospäkkäriin jne. Täytyy täydentää aineistoa vielä. Olen tutkinut Palsinojaa 1800-luvun loppuun saakka, jonka jälkeen siellä touhu hieman vilkaistui ja lähestyttäessä 1920-lukua valtausten määrä äkkiä räjähti, kun muun muassa M. Waenerberg ja Nestor Toivonen tekivät kymmenittäin valtauksia, jotka myytiin Ivalojoki Oy:lle joko rahalla tai osakirjoilla. Luulenpa että valtaosa Palsinojan ”muinaismuistoista” on tuolta ajalta eli 1920-luvulta ja myöhemmiltä vuosikymmeniltä.

Tässä liitteenä tiivistelmäni sekä muutamia lähdeaineistoja.

Seppo J. Partanen

Lisäksi Hakija liittää tähän avustajansa Antti Peroniuksen erillisen lausunnon. Peronius on selvittänyt väitöskirjatutkimukseensa liittyen alueen kaivuhistoriaa: kuinka paljon mistäkin ja milloin on kultaa löytynyt. Peronius on liikkunut hyvin paljon Ivalojoen, Sotajoen, Palsin ja Selperinojan alueella 1970-luvun lopulta lähtien ja Hakijan käsityksen mukaan hän on kävellyt aivan kaikki kultapurojen varret usean eri vuosikymmenen aikana. Hakija on itse käynyt Selperinojalla ensimmäisen kerran 1979 Peroniuksen kanssa.

Olen kävellyt Selperinojan varren ensimmäisen kerran kesällä 1979 Heikki Kallio-Mannilan kanssa. Jo silloin kiinnitin huomiota yhtenäiseen, koko ojan kattavaan kaivuuseen. Perinnetiedon mukaisesti suurin osa tästä kaivusta on peräisin 1920-1930-luvuilta. Tunnen hyvin eri alueiden vanhat kaivupaikat ja niiden ikä on määritettävissä käytetyn kaivutavan kautta. Mielestäni Selperinojan kaivutapa on kauttaaltaan tyypillistä juuri tämän 1920-1930-lukujen kaivua, mikä vastaa alueelta olevaa perinnetietoa.

Alue on minulle hyvin tuttu, sillä sen jälkeen kun sinne rakennettiin metsäautotie ja alueelle pääseminen helpottui olen käynyt siellä kymmeniä kertoja. Olen tehnyt alueella kymmeniä työpäiviä ja yöpynyt kymmeniä öitä.

Viimeksi kävelin nyt kyseessä olevan alueen halki alkukesästä 2019. Panin merkille nyt kyseessä olevat kaivupaikat. Minulla ei hetkeäkään käynyt mielessä, että ne olisivat 1870-luvulta. Ne ovat tyypiltään täsmällisesti samanlaiset, kuin ne mitkä kattoivat aiemmin koko Selperin laakson ja joita on aina pidetty 1920- 1930-luvun kaivuina.

Metsähallituksen arkeologien väitteet ovat tulleet minulle yllätyksenä. Enkä usko, että väitteet pitävät paikkansa.

*Ivalossa 17.2.2022
Antti Peronius, fm
maaperägeologi*

Hakija pyytää kaivosviranomasta kunnioittamaan Hakijan oikeuksia ja myöntämään haettu alue haetun laajuisena, mikäli tarpeelliseksi katsottuna lisättynä kaivurajoituksin väitettyyn muinaismuistoalueeseen liittyen, jotka purkautuessaan mahdollistaisivat kaivun myös niiden alueella.

Keuruulla 17.2.2022
Heikki Kallio-Mannila (Hakija)
Hakijaa on avustanut geologi Antti Peronius

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kannanotto lausunnoissa ja muistutuksissa esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin.

Lausunnoissa esitetyt kaivosviranomaisen toimivaltaan kuuluvat seikat on otettu päätöksessä huomioon lupamääräyksillä.

Muistutukset ja mielipiteet

Muistutuksia ja mielipiteitä ei ole jätetty.

Päätösmaksu

Päätösmaksu 640 €. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus lähettää laskun hakijalle.

Perustelut: Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1391/2018)

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Päätöksestä perittävästä maksusta voidaan valittaa samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

Päätöksestä tiedottaminen

Päätöksestä tiedotetaan kaivoslain (621/2011) 58 §:n mukaisesti. Lupapäätös liitteineen toimitetaan hakijalle. Päätös toimitetaan niille kunnille, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille ja muille tahoille, joille on asian käsittelyn aikana annettu tieto ja joilta

on pyydetty lausunto. Jäljennös päätöksestä toimitetaan myös saamelaiskäräjille, jos se kohdistuu saamelaisten kotiseutualueelle tai se koskee kaivoslain 38 §:n 2 momentissa tarkoitettua hanketta, sekä paliskunnalle, mikäli se kohdistuu erityiselle poronhoitoalueelle. Päätöksen antamisesta ilmoitetaan niille, jotka ovat tehneet muistutuksen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet, sekä niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Päätös annetaan tiedoksi julkisella kuulutuksella kaivosviranomaisen verkkosivuilla (www.tukes.fi). Tieto kuulutuksesta julkaistaan toiminnan vaikutusalueen kunnassa kuntalain 108 §:n mukaisesti.

Sovelletut säännökset

Kaivoslaki (621/2011)

Asetus kaivostoiminnasta (391/2012)

Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1391/2018)

Lisätietoja

Lisätietoja antaa Juho Kupila, puh. 029 5052 121, etunimi.sukunimi@tukes.fi

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu. Asian on esitellyt ylitarkastaja Juho Kupila ja ratkaissut ylitarkastaja Pasi Molkoselkä

LIITTEET

Liite 1. Valitusosoitus

Liite 2. Kartta alueesta (1:10 000)

Liite 3. Selvitys kullanhuhdontaluvan myöntämisen esteistä

Liite 4. Ohjeet vakuuden asettamiseen

Liite 5. Panttaussitoumus

TIEDOKSI

Inarin kunta

Ivalon paliskunta

Lapin ELY-keskus

Metsähallitus

Saamelaiskäräjät

Saamelaismuseo Siida

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitettua aluetta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Päätös katsotaan tulleen tiedoksi saaduksi seitsemän (7) päivän kuluessa päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaika päättyy 29.4.2022.

Valitusoikeus

Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset, saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan ja kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttien alueella kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- 1) päätös, johon haetaan muutosta
- 2) miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- 3) perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- 4) valittajan nimi ja kotikunta
- 5) postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- 1) päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- 2) asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- 3) asiamiehen valtakirja

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeudessa kirjaamon aukioloaika on klo 8.00–16.15. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa **oikeudenkäyntimaksu** 270 euroa. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot muutoksenhakua varten:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

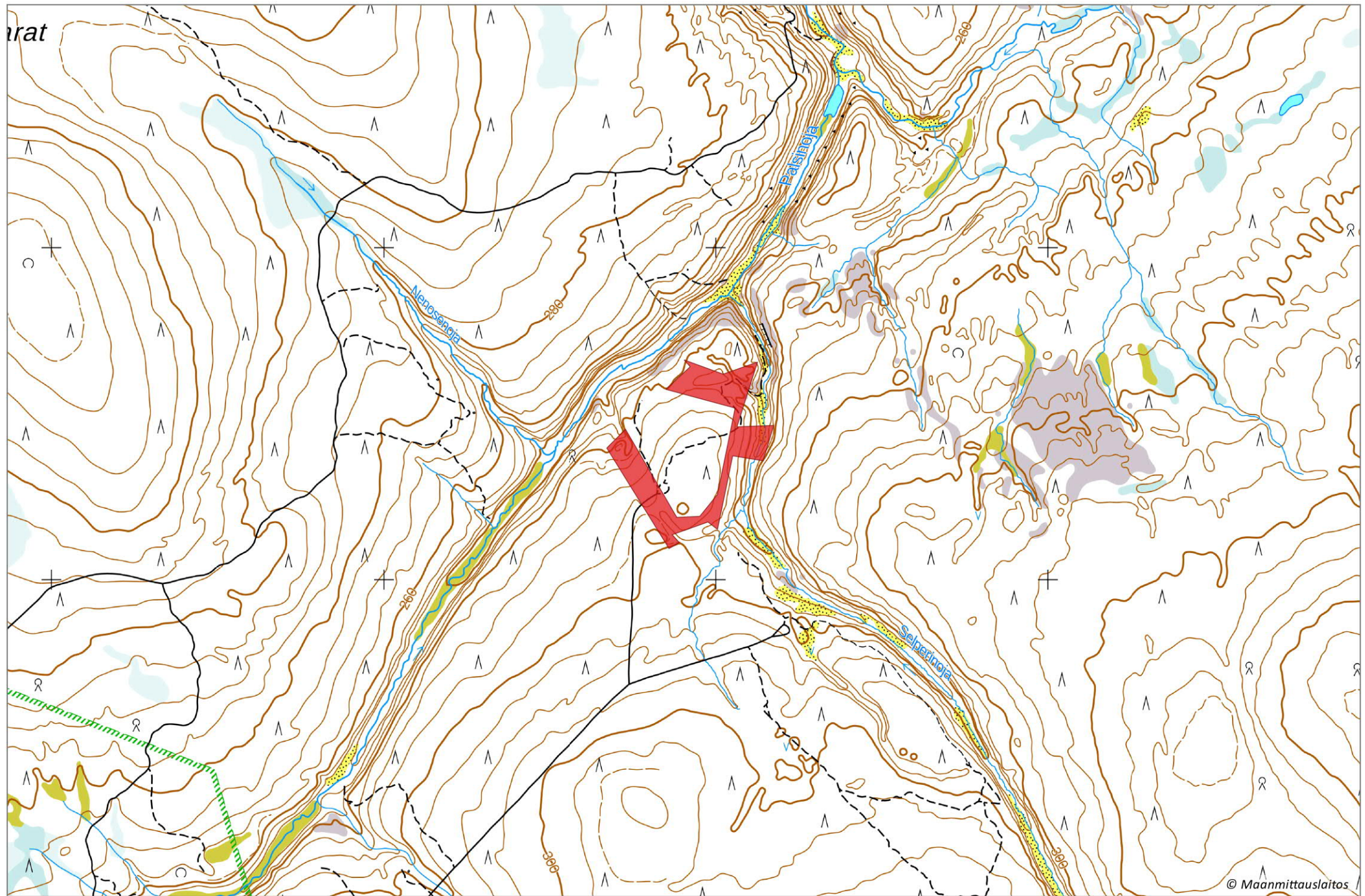
Käyntiosoite: Isokatu 4, OULU

Postiosoite: PL 189, 90101 OULU

Faksi: 029 56 42841

Sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

Puhelin: 029 56 42800 (vaihde)

Selvitys kullanhuudontaluvan HL2021:0001 mahdollisista myöntämisen esteistä

Yleistä kullanhuudonnasta

Kullanhuudonta on ollut pienenevä maankäyttömuoto koko 2000-luvun ajan. Vuonna 2000 kullanhuudontaan oikeuttavia lupia on ollut voimassa yli 400, 2010-luvun alkupuolella lupamäärä oli lähes puoliintunut noin 200–230 kpl välille. Viime vuosina lupamäärä on kuitenkin ollut nousussa, tällä hetkellä lupia on voimassa 332 kpl. Osa lupamäärän kasvusta selittyy kullanhuudontaan oikeuttaneiden kaivospiirien (28 kpl, 428 ha) lakkaamisella, niiden tilalle on haettu yhteensä 58 kpl (237 ha) kullanhuudontalupia.

Hakemuksia on vireillä 142. Hakemuksista 32 kpl on jatkohakemuksia hakemushetkellä voimassa olleille luvuille. (lähde: Kaivosrekisteri 21.3.2022).

Kullanhuudonnan mahdollinen vaikutus saamelaiskulttuuriin selvitetään paliskunnittain, koska poronhoito on tärkeä osa saamelaiskulttuuria ja se on alueiden käytön kannalta herkkä elinkeino. Koska paliskuntien alueet on selkeästi rajattu aidoilla, kaivoslain mukaisen kullanhuudonnan vaikutukset saamelaiskulttuurille rajoittuvat pääasiallisesti sen paliskunnan alueeseen, jolla kullanhuudontaa harjoitetaan. Kullanhuudontaluvan nojalla ei saa harjoittaa toimintaa, joka vaikuttaa vesistöön. Mikäli tällaista toimintaa on suunniteltu lupa-alueella harjoitettavan, tulee toimintaan olla ympäristö- tai vesilupa. Näissä luvissa toimivaltainen viranomaisena on Pohjois-Suomen aluehallintovirasto.

Lupa-alueen kuvaus

Kullanhuudontalupa-alue HL2021:0001 (6,9 ha) sijoittuu Inarin kuntaan, Ivalon paliskunnan alueelle ja Hammastunturin erämaa-alueelle Selperinojan varteen.

Alue sijaitsee poronhoitolain tarkoittamalla erityisellä poronhoitoalueella ja saamelaisten kotiseutualueella.

Ivalon paliskunnan kokonaispinta-ala on noin 283 000 ha, Hammastunturin erämaa-alueen pinta-ala on noin 182 000 ha. Ivalon paliskunnan alueelle sijoittuu 131 kpl lainvoimaisia kullanhuudontaan oikeuttavia lupia, pinta-alaltaan yhteensä noin 560 ha. Näistä kyseisen lupahakemusalueen läheisyyteen (2 km säteellä alueesta) sijoittuu 27 kpl (noin 115 ha). Alueen läheisyydessä on vireillä myös 12 kpl kullanhuudontalupahakemuksia yhteispinta-alaltaan noin 72 ha.

Luvan mukaisen toiminnan kuvaus

Alueella on tarkoitus harjoittaa konekaivua, vuotuinen kaivumäärä on enimmillään 3000 m³. Toimintaan tarvitaan ympäristönsuojelulain mukainen lupa tai ilmoitus. Toimivaltainen ympäristölupaviranomaisena on Pohjois-Suomen aluehallintovirasto.

Muut mahdollisesti häiritsevät alueiden käyttömuodot lupa-alueella ja sen läheisyydessä

Alue on erämaalain (62/1991) mukainen erämaa-alue, jonka hoidossa ja käytössä on noudatettava hoito- ja käyttösuunnitelmaa.

Koko Hammastunturin erämaa-alueella on 28 kpl vuokra- ja käyttöoikeussopimuksia, joista 16 kpl liittyy porotalouteen. Kullanhuudonta-alueen läheisyydessä ei ole voimassa olevia muuhun alueiden käyttömuotoon liittyviä sopimuksia.

Yleisesti vuokra- ja käyttöoikeussopimuksista ja niiden myöntämisestä Hammastunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa todetaan seuraavaa:

Vuokra- ja käyttöoikeussopimusten laatiminen

- 1.) Metsähallitus jatkaa voimassa olevia käyttöoikeus- ja vuokrasopimuksia edellyttäen, että niiden käyttö-tarkoitus ei muutu erämaalain vastaiseksi.
- 2.) Metsähallitus voi luovuttaa porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) mukaisia erityisen etuuden käyttöoikeuksia tukikohdan sijoittamista varten. Hakijan tulee täyttää rahoituslain kriteerit. Hakijan on oltava kuntalainen.
- 3.) Kalastuksen tai metsästyksen (muut kuin luontaiselinkeinojen harjoittajat) perusteella uusia tukikohta-paikkoja ei myönnetä.
- 4.) Poronhoidon tarpeisiin voidaan tehdä käyttöoikeus- ja vuokrasopimuksia. Uusien poroaitojen riistaturvallisuutta parannetaan mahdollisuuksien mukaan.
- 5.) Vanhoille käyttöoikeussopimuksettomille rakennuksille voidaan tehdä omistajan hakemuksesta käyttöoikeussopimus, mikäli rakennus on rakennettu ennen erämaalain voimaantuloa 1991, rakennus on asumiskelpoinen, rakennuksen omistaja on kuntalainen ja omistaja käyttää rakennusta metsästyksen, kalastuksen tai keräilyn tukikohtana. Rakennukselle on lisäksi hankittava kunnan myöntämä rakennus- tai toimenpide-lupa.

Ylä-Lapin luonnonvarasuunnitelman tarkistamisen kaudelle 2006–2010 yhteydessä Metsähallitus on päättänyt, että erämaa-alueiden metsien hakkuista luovutaan, joten alueella ei harjoiteta metsätaloutta. Pysyvien teiden rakentaminen on erämaa-alueelle laissa kielletty.

Lupa-alueella tai sen läheisyydessä ei ole poronhoitoon liittyviä rakennelmia, ei myöskään retkeilyreittiä eikä erityistä retkeilykohdetta.

Hammastunturin erämaa-alue on kuntalaisille merkittävä perinteinen metsästysalue. Lupametsästyspaine on alueella vähäinen. Metsästyspaine (kuntalaiset + lupametsästäjät) lupametsästysalueilla on ollut enimmillään 1,4 metsästysvuorokautta/km².

Kun huomioidaan edellä kerrotut tosiseikat, kullanhuhdentaluvassa annetut määräykset ja muualla lainsäädännössä ja viranomaispäätöksissä annetut velvoitteet ja aiempi toiminta alueella, voidaan todeta, että kullanhuhdentaluvan HL2021:0001 oikeuttamat toimenpiteet eivät yksin taikka yhdessä muiden vastaavien lupien ja edellä kuvattujen muiden maankäyttömuotojen kanssa olennaisesti heikennä saamelaisten oikeutta harjoittaa kulttuuriaan. Yhteisvaikutusta arvioidessa on huomioitu lausunnoissa esiin tulleet seikat sekä alueiden ja toimintojen kokonaismäärä, sijainti ja toiminta.

Lisäksi alue on rajattu ja toimintaan tarvittavien lupien lupaehdot niin kyseisellä lupa-alueella kuin läheisyydessäkin turvaavat sen, että toiminnasta mahdollisesti aiheutuvat haitat ovat ajalliselta kestoaltaan ja sijainniltaan rajallisia, eivätkä olennaisesti haittaa saamelaisten oikeutta harjoittaa kulttuuriaan.

Hakija on osoittanut olevansa kelpoinen hakemaan kullanhuhdentalupaa, eikä lupa-alueella ole selvitysten ja saatujen lausuntojen perusteella muitakaan kaivoslaissa mainittuja luvan myöntämisen esteitä. Lupakäsittelyn yhteydessä ei myöskään ole tullut esiin hakijan aiemmasta toiminnasta mitään sellaisia seikkoja, että toiminnalle olisi kaivoslain mukaista estettä.

Aineistoa:

Kaivosrekisterin karttapalvelu (<https://gtkdata.gtk.fi/Kaivosrekisteri/index.html>)

Retkeilyreitit (www.retkikartta.fi/)

Saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelma (<https://julkaisut.metsa.fi/julkaisut/show/2649>)

Erämaalaki (<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1991/19910062>)

Hammastunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma (<http://julkaisut.metsa.fi/julkaisut/show/2061>)

Paliskuntain yhdistyksen ja Metsähallituksen välinen yhteistyösopimus (<https://www.metsa.fi/wp-content/uploads/2021/03/Paliskuntain-yhdistyksen-ja-Metsahallituksen-valinen-sopimus-2021.pdf>)